

Drie maanden geleden stonden de koeien van de familie Van Winden nog vast in de grupstal. Nu loopt één van Nederlands grootste veestapels met zuivere Fries-Hollandse koeien in een splinternieuwe ligboxenstal in de Biesbosch bij Werkendam.

Familie Van Winden: 'Om uniformiteit in de veestapel te houden gebruiken we drie of vier stieren per jaar'

voorspoedig. 'Uiteraard moesten de koeien wennen aan het voerhek, aan elkaar, de melkput en het zelf ophalen van het voer, maar één uur na aankomst lag de oudste koe van dertien jaar al keurig in de box', vertelt Joop. Ook voor de familie Van Winden veranderde er veel. Door anno 2002 van een grupstal naar een moderne ligboxenstal over te gaan werd er een hele generatie ligboxenstallen overgeslagen. 'Als je ver-

graatmelkput.' Door de verhuizing daalde de productie, met name van de oudmelkte koeien. Maar het jongste melkcontroleoverzicht liet een rollend jaargemiddelde zien van 6409 kg melk met 4,50% vet en 3,41% eiwit. 'Het is nog niet op het oude niveau van ruim 7000 kg, maar iedere melkcontrole is weer beter', zo analyseert Christian.

Geen Holsteinisatie

De allerhoogste melkproductie is duidelijk niet het streven. 'Een koe moet gewoon zoveel melk geven waarbij ze gezond blijft zodat ze jaren mee kan gaan en ieder jaar een kalf krijgt', legt Christian uit. 'Wanneer ik nu zie dat er propyleenglycolapparaten op krachtvoerboden worden gebouwd om de koeien in de benen te houden, dan gaat er toch iets niet helemaal goed. Propyleenglycol is altijd nog een diergeneesmiddel.' Zijn vader vult hem aan. 'Wanneer je de koeien veel melk wilt laten produceren, maak je

*Roosje 102 (v. Rivelino 327), 87 punten
Productie: 5,07 284 9087 4,53 3,47 LW 137*

voor- en achterhand en een goede uier en benen', zo geeft Christian aan. Hij wijst Roosje 102, een met 87 punten ingeschreven dochter van Rivelino 327, als ideaalbeeld aan. 'Ze geeft veel melk, maar toch is ze goed met vlees behangen, een beer van een koe.' Is het niet moeilijk om vast te houden aan het FH-ras wanneer veel collega's overstappen naar de Amerikaanse Holsteinkoe? Joop lacht. 'Wanneer ik aan het eind van het jaar de landelijke productiecijfers bekijk, constateer ik dat we altijd nog rond het gemiddelde scoren. Maar ik weet dan dat we dat met weinig kosten hebben gerealiseerd. Geloof me maar, we doen het zo gek nog niet met onze FH-koeien.' Christian vult hem aan. 'De spermaprijs bijvoorbeeld, de duurste stieren kosten nog geen 15 euro. Het is bovendien toch prachtig dat wij iets in de

stal hebben wat een ander niet heeft.' Om uniformiteit in het koppel te houden worden er in een inseminatie seizoen niet te veel stieren tegelijk gebruikt. 'We zoeken er drie of vier uit en daar insemineren we alles mee.' Christian noemt de FH-stieren Rivella 147, Piet Adema 158 en Jacob 8 die hij afgelopen tijd inzette. 'Dat we niet veel stieren gebruiken komt uiteraard ook omdat het aanbod minder breed is dan bij de Holsteins, maar dat we te maken krijgen met inteelt, dat valt wel mee. De FH-populatie is nog groot genoeg.' In de veestapel is de invloed van Holwerda Thierry en Minke's Jaap duidelijk aanwezig, terwijl ook jonge (proef)stieren volop kansen krijgen. 'Proefstieren zijn beter dan fokstieren, anders worden ze niet ingezet', zo stelt Joop zijn vertrouwen in het fokkerijbeleid van de FH-vereniging. Christian trad onlangs toe tot het bestuur van de vereniging van het FH-ras. 'Mijn ome Jan wist het meest van de FH-fokkerij. Ik begin pas, maar hoop nu van fokkerij het nodige te leren via het bestuur.' Dat de veestapel in Werkendam ook in de toekomst zal blijven bestaan uit raszuivere FH-koeien, dat staat voor Christian buiten kijf. 'Blijven fokken met FH-koeien. Dat is toch een prachtige uitdaging?'

Jaap van der Knaap

FH als uitdaging

Familie Van Winden: 'Prachtig dat wij iets hebben wat anderen niet hebben'

Wanneer ik tijdens een vergadering of studieclub vertel dat we een veestapel hebben die volledig bestaat uit Fries-Hollandse koeien dan kijkt iedereen me verbaasd aan en vragen ze: "FH-koeien? Bestaan die dan nog?" Christian van Winden (23) schiet in de lach wanneer hij de anekdote vertelt. Want samen met zijn vader Joop (65), moeder Anneke (57), zus Saskia (17) en oom Wim (68) van Winden melken ze een van de grootste raszuivere FH-veestapels van Nederland. In een hagelnieuwe stal in Werkendam lopen 145 melkkoeien en bijhorend jongvee van het Fries-Hollandse ras. Dit jaar wordt er een quotum volgemolken van 940.000 kg. Tot eind 2002 werd hetzelfde aantal koeien nog gemolken op twee grupstallen in de Zuid-Hollandse plaatsen Pijnacker en Delfgauw. Stadsuitbreiding, wegen, sportparken en natuur, aan alle kanten werden de bedrijven geremd in de ontwikkeling. Drie jaar geleden werd daarom een akkerbouwbedrijf van 74 hectare in de Biesbosch gekocht waar beide bedrijven konden worden samengevoegd. Na het plotseling overlijden vorig jaar van de toen 72-jarige Jan van Winden, de derde broer van het familiebedrijf, moesten alle zeilen worden bijgezet om beide grupstalbedrijven te runnen. De verhuizing naar de nieuwe stal en het samenvoegen van de veestapels was in oktober 2002 meer dan welkom.

Zaagtanddak

De overgang van een grupstal naar een nieuwe 1+4+1-rijige ligboxenstal verliep

der wilt, moet je het meteen goed aanpakken. Met dit aantal koeien kun je geen nieuwe grupstal meer bouwen', vertelt Joop. De welstandscommissie van de provincie vertraagde het bouwproces helaas. 'Eigenlijk moesten we een stal met een zaagtanddak bouwen. Maar dat vonden we maar niks, dan is het net een industrieterrein. Zelf wilden we al het vee onder één dak en alle koeien in een groep achter de melkput. Een standaard twee-plus-twee-stal werd te lang waardoor we bij dit type stal met twee voorgangen uitkwamen.' Christian liep stage in Nieuw-Zeeland waar hij enthousiast werd van het melken in een 'swing-over' melkput. Maar zijn vader en oom wilden niet tussen de achterbenen van de koeien doormelken en vonden rustig koeverkeer erg belangrijk. Daarom werd gekozen voor een 22-stands rotorstal. 'De koeien komen nu heel geleidelijk de melkput in, het koeverkeer is veel milder dan in een vis-

extra kosten voor diergezondheid. Vorig jaar waren op ons bedrijf de droogzetinjectoren de grootste kostenpost bij de veearts.' Duurzame, gezonde koeien fokken, de familie Van Winden neemt de woorden veelvuldig in de mond. Naast een efficiënte voeropname wordt een laag vervangingspercentage genoemd als sterke eigenschap van het FH-ras. De gemiddelde afkalfleeftijd op het bedrijf ligt met 5,02 jaar ligt dan ook ruimschoots boven het landelijk gemiddelde. Even werd in de jaren zeventig meegegaan aan de Holsteinisatie met de stieren Bill, Superstar en Silver. Maar een aantal kruislingvaarzen kreeg gekantelde lemmagen en had nauwelijks bespiering, zodat ze volgens Joop 'te lelijk waren om aan te kijken'. De koers sindsdien volledig op het FH-ras gericht. 'We proberen koeien te fokken van 140 cm groot met voldoende beveleedheid met breedte in

De nieuwe stal biedt plaats aan al het vee

